

ยูโร: เงินสกุลใหม่ของยุโรป 1/

สุภาพบุรุษและสุภาพสตรี

แขกผู้มีเกียรติทุกท่าน

ก่อนอื่นผมขอเรียนให้ทราบว่า เป็นเกียรติอย่างยิ่งที่มีโอกาสได้รับเชิญมาบรรยายเรื่อง ยูโร: เงินสกุลใหม่ของยุโรป ผมขอยอมรับว่าคงไม่มีใครคิดว่าสกุลเงินจะเป็นหัวข้อที่น่าสนใจเป็นพิเศษ สำหรับการบรรยายในช่วงอาหารค่ำนี้

อย่างไรก็ตามสำหรับเงินสกุลยูโรผมเชื่อมั่นว่าไม่เป็นเช่นนั้น ทั้งนี้เพราะยูโรไม่เหมือนเงินสกุลต่างๆ ทั่วไป มีใช้เงินสกุลของประเทศใดประเทศหนึ่ง แต่เป็นเงินสกุลของกลุ่มประเทศในกรอบความร่วมมือสหภาพการเงินของ 11 ประเทศ และอีกไม่นานก็จะเป็น 12 ประเทศ ซึ่งเป็นแหล่งเงินสกุลเดียวที่ใหญ่เป็นอันดับ 2 ของโลก เป็นเงินสกุลใหม่ที่มีอายุน้อยกว่า 2 ปี และยังไม่มีการใช้ในรูปแบบบัตรและเหรียญกษาปณ์ ด้วยเหตุนี้เองเงินสกุลยูโรจึงที่ได้รับความสนใจอย่างมากจากประชาชนทั่วไป

เป็นที่สังเกตว่า ได้มีการมองเงินสกุลยูโรไปในลักษณะต่าง ๆ บ้างก็มุ่งความสนใจไปยังประเด็นด้านอัตราแลกเปลี่ยน โดยมองข้ามวัตถุประสงค์สำคัญของธนาคารกลางยุโรปที่จะรักษาเสถียรภาพด้านการเงินมากกว่าการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนคงที่ มีบางกลุ่มมองยูโรในแง่การทดสอบด้านการเมืองและเศรษฐกิจ โดยยังไม่มีการมองว่ายูโรได้เป็นเงินสกุลเดียวอย่างแท้จริง ด้วยเหตุนี้ถึงแม้ว่าเงินสกุลยูโร ได้เกิดขึ้นเป็นเวลา 2 ปีแล้ว แต่ก็มีคามจำเป็นที่จะต้องอธิบายเรื่องเงินสกุลยูโรให้ประชาชนเข้าใจ โดยเฉพาะนอกภาคพื้นยุโรปที่ความเข้าใจเรื่องการรวมยุโรปและการดำเนินการตัดสินใจต่าง ๆ ยังไม่เป็น ที่รู้จักกันมากนัก ฉะนั้นผมจึงถือโอกาสนี้พูดเรื่องเงินสกุลยูโรว่าคืออะไร ระบบการทำงานมีอย่างไร และความหมายของยูโรต่อกลุ่มประเทศยุโรปและต่อโลกโดยกว้าง

ก่อนอื่นไม่ควรเข้าใจเงินสกุลใหม่ของยุโรปนี้ว่าเป็นเอกเทศ หรือเป็นเงินสกุลซึ่งก่อตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 1 มกราคม 2542 เท่านั้น ในความเป็นจริงเงินสกุลยูโรเป็นส่วนหนึ่งในกระบวนการจัดตั้งสหภาพเศรษฐกิจและการเงินของยุโรป ที่ได้เริ่มขึ้น 1 ทศวรรษมาแล้ว นอกจากนี้ "สหภาพเศรษฐกิจและการเงิน" นี้ก็เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการใหญ่ในการรวมยุโรปในด้านเศรษฐกิจและการเมือง ฉะนั้นเพื่อความเข้าใจยูโรอย่างถูกต้อง มีความจำเป็นที่ต้องพิจารณายูโรในกรอบของกระบวนการความร่วมมือของยุโรปซึ่งเริ่มขึ้นเมื่อ 5 ทศวรรษที่ผ่านมา

ตั้งแต่ช่วงแรกนั้น วัตถุประสงค์ของกระบวนการนี้เพื่อรวมประเทศและเศรษฐกิจในยุโรปเข้าด้วยกันเพื่อสร้างดินแดนแห่งสันติภาพ ความรุ่งเรืองและความมีเสถียรภาพ ซึ่งความมุ่งหมายเหล่านี้ก็ยังไม่แตกต่างจากการรวมกลุ่มอื่นๆ โดยรวมถึงประเทศในเอเชียด้วย

ประสบการณ์ของยุโรปในการดำเนินงานเพื่อเป้าหมายดังกล่าวได้เป็นไปอย่างค่อยเป็นค่อยไป ถึงแม้จะประสบปัญหาบ้าง อย่างไรก็ตามยังคงยึดวัตถุประสงค์หลักนี้ เมื่อการรวมกลุ่มมีความคืบหน้าไปเรื่อยๆ และสามารถแก้ไขอุปสรรคด้านการค้าได้ แต่ปัญหาหลักอีกข้อหนึ่งยังคงมีอยู่คือความผันผวนในด้านอัตราแลกเปลี่ยน ซึ่งสืบเนื่องมาจากการมีเงินสกุลประจำชาติ ภายใต้การดำเนินนโยบายการเงินอย่างอิสระ

โดยสรุปคือ ผู้ดำเนินนโยบายของยุโรปจะต้องเผชิญกับข้อเท็จจริงที่ว่า ในช่วงระยะเวลาหนึ่งจะไม่สามารถกำหนดให้มีการค้าเสรี การเคลื่อนย้ายเงินทุนอย่างเสรี การกำหนดอัตราแลกเปลี่ยน และการดำเนินนโยบายการเงินอย่างมีอิสระ จำเป็นที่จะต้องเลือกอย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งก็ถึงเวลาแล้วที่ประเทศในยุโรปส่วนใหญ่เห็นว่าจะมีประโยชน์มากหากยุโรปสร้างความแข็งแกร่งในระบบ "ตลาดเดียว" มากกว่าที่จะดำรงไว้ซึ่งเงินสกุลของแต่ละประเทศ

ผมขอเพิ่มเติมอีกว่า นอกเหนือความมุ่งหมายหลักที่ได้กล่าวมาแล้วนั้น ยังมีความคืบหน้าที่สำคัญประเด็นหนึ่งซึ่งอาจจะมีส่วนต่อการตัดสินใจในการยอมรับเงินสกุลเดียว คือช่วงหลังสงครามเย็น ได้มีการรวมยุโรปตะวันตก การรวมกลุ่มประเทศในภูมิภาคและการก่อตั้งความร่วมมือทางเศรษฐกิจในขนาดใหญ่นี้ได้รับการยอมรับว่าเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งเพื่อเสริมสร้างความเจริญรุ่งเรืองในเศรษฐกิจโลกที่มีความเชื่อมโยงกันมากขึ้น

จากมุมมองของนักการธนาคารกลาง ได้มีประชามติว่าบทบาทที่เหมาะสมของนโยบายการเงินและธนาคารกลางเป็นพื้นฐานที่สำคัญในการจัดตั้งเงินสกุลเดียว นอกจากนี้มีการยอมรับว่าการดำเนินนโยบายการเงินเพื่อกระตุ้นความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและสร้างการจ้างงานไม่ประสบผลสำเร็จ และยังมีผลในทางลบอีกด้วย จึงมีผลในการเสริมความคิดที่ว่าภายใต้ความร่วมมือยุโรปที่มีความมั่นคงนี้ ความสูญเสียจากการยกเลิกการดำเนินนโยบายการเงินของแต่ละประเทศนับว่าเล็กน้อยมาก ในทางตรงข้าม ผลประโยชน์จะเกิดขึ้นอย่างมากในการกำจัดความผันผวนทางด้านอัตราแลกเปลี่ยนและการจัดตั้งธนาคารกลางยุโรปที่มีอิสระ โดยมีเป้าหมายในการรักษาเสถียรภาพด้านการเงิน

แต่ประชามติที่ผมได้กล่าวถึงแล้วนั้นมิได้เกี่ยวข้องกับนโยบายด้านการเงินเท่านั้น และก็มิใช่เป็นสิ่งที่ถูกต้องที่จะกล่าวว่าประชามติเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของนโยบายด้านการเงินเป็นสิ่งที่เพียงพอสำหรับการจัดตั้งสหภาพการเงินที่ประสบผลสำเร็จ เงินสกุลยูโรเป็นจริงได้ขึ้นอยู่กับ

ประชาคมดีที่เก็วข้องกับค้บมจ้บเป็นที่จะต้องมีนโยบายเศรษฐกิจที่มั่นคงโดยท้วไปเช่นกัน จึงมีค้บมเป็นไปได้ที่ทุกประเทศที่เข้าร่วมในเงินสกุลยูโรจะพัฒนาและเห็นด้วยกับกรอบนโยบายโดยส่วนรวม เพื่อเสริมและสนับสนุนการจัดตั้งสหภาพยุโรป

เช่นเดียวกับกระบวนการรวมกลุ่มประเทศในยุโรป กรอบความร่วมมือด้านนโยบายเศรษฐกิจได้พัฒนาอย่างค่อยเป็นค่อยไปและใช้ช่วงเวลาอันยาวนาน ผลคือกรอบการปฏิบัติงานที่มีความยืดหยุ่น โดยนโยบายของแต่ละประเทศได้รับการประสานงานอย่างเหมาะสม มากกว่าการโอนอำนาจมาสู่ศูนย์กลาง และวิธีนี้ก็เป็นวิธีที่เหมาะสมที่สุด ในสหภาพการเงินนั้นมีความจำเป็นมากกว่าในอดีตที่ การกำหนดนโยบายเศรษฐกิจจะต้องคำนึงถึงความแตกต่างของประเทศต่าง ๆ ด้วย

อีกด้านหนึ่งเราเล็งเห็นความจำเป็นที่จะต้องแน่ใจว่านโยบายของประเทศสมาชิกแต่ละประเทศยึดความรับผิดชอบร่วมกันในการจัดตั้งเงินสกุลเดียว ด้วยเหตุนี้ในส่วนที่เกี่ยวกับนโยบายการคลัง ความร่วมมือได้เป็นไปด้วยความเข้มงวดด้วยนโยบายของประเทศสมาชิกต้องเป็นไปตามกฎที่ประเทศสมาชิกมีภาระผูกพัน ในกรณีนี้รัฐบาลของประเทศสมาชิกมีพันธะที่จะปฏิบัติตาม "ข้อตกลงเพื่อสร้างเสถียรภาพและการเติบโตในระยะยาว" (Pact for Stability and Growth) โดยให้ประเทศสมาชิกมีการขาดดุลงบประมาณให้ใกล้จุดสมดุลด้านการคลังให้มากที่สุด หรือมีดุลงบประมาณเกินดุลก็ได้ และในช่วงหลายปีที่ผ่านมาฐานะด้านการคลังของรัฐบาลในประเทศสมาชิกมีฐานะดีขึ้นมาก อย่างไรก็ตามในด้านอื่นๆ ประเทศสมาชิกในกลุ่มยูโรยังคงดำเนินการประสานนโยบายในลักษณะที่มีความประณีตมากขึ้น มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและข้อมูล โดยเห็นด้วยกับแนวทางและข้อเสนอแนะโดยท้วไป อีกทั้งยังมีการ ควบคุมดูแลและประเมินนโยบายซึ่งกันและกันอย่างสม่ำเสมอ ด้วยวิธีนี้การประสานนโยบายทางเศรษฐกิจในรูปแบบต่างๆ โดยมีการสนับสนุน และหากจำเป็นต้องทำให้แน่ใจว่านโยบายของแต่ละประเทศสมาชิก มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับการร่วมในการจัดตั้งเงินสกุลเดียว ภายใต้ง่อนไขกฎหมายแล้วยูโรอาจจะถูกเรียกว่าเงินสกุลที่ไร้พรหมแดน "Currency without a state" ในทางปฏิบัติแล้วยูโรยึดติดอยู่ในกรอบนโยบายเศรษฐกิจที่ได้รับการพัฒนามาเป็นอย่างดีและมีความกว้างขวางยิ่งขึ้นเช่นเดียวกับเงินสกุลท้วไป

ดังนั้นในขณะนี้ส่วนหนึ่งของนโยบายที่ได้รวมเข้าเป็นศูนย์กลางแล้วคือนโยบายการเงินประเทศสมาชิกภายใต้กรอบของเงินสกุลยูโรถือว่าอยู่ภายใต้กรอบเงินสกุลเดียว มีอัตราแลกเปลี่ยนเดียว และนโยบายการเงินเดี่ยว ธนาคารกลางยุโรป (European Central Bank- ECB)/ Eurosystem ได้รับ มอบหมายให้ทำหน้าที่บริหารนโยบายการเงินของทั้งกลุ่ม ภายใต้วัดดูประสงค์หลักคือการรักษาเสถียรภาพของราคา (price stability) เช่นเดียวกับ Federal Reserve System ในสหรัฐอเมริกา

โครงสร้างของธนาคารกลางยุโรป (ECB) จัดเป็นระบบ federal system ศูนย์กลางคือธนาคารกลางยุโรป ตั้งอยู่ที่ Frankfurt am Main ประเทศเยอรมนี ธนาคารกลางของประเทศสมาชิก (NCBs) เป็นส่วนหนึ่งในระบบ Eurosystem เช่นกัน การตัดสินใจในการกำหนดนโยบายการเงินกระทำโดย the Governing Council ของธนาคารกลางยุโรป Council นี้ประกอบด้วย Executive Board ของธนาคารกลางยุโรป จำนวน 6 คน และผู้ว่าการธนาคารกลางของประเทศสมาชิก (NCBs) การลงคะแนนเสียงใช้วิธี one person/one vote โดยคำนึงถึงผลประโยชน์ของกลุ่มประเทศยูโรเป็นสำคัญ ฉะนั้นสมาชิกใน Governing Council นี้มิได้เป็นตัวแทนของประเทศตน หรือแม้แต่ธนาคารกลางของประเทศตน บุคคลได้รับการแต่งตั้งโดยความสามารถเฉพาะตัว โดยได้รับ มอบหมายให้รักษาเสถียรภาพของราคาในพื้นที่ของเงินสกุลยูโร "Eurosystem" มีความเป็นอิสระ ซึ่งระบุไว้ในสนธิสัญญาจัดตั้งประชาคมยุโรป (European Community) ซึ่งประเทศสมาชิก 15 ประเทศของสหภาพ ยุโรปได้ให้สัตยาบันแล้ว

และขอผมพูดอีกหน่อยว่าผมมีความภูมิใจในความสำเร็จจนถึงขณะนี้ นโยบายการเงินตลอดจนกลยุทธ์ที่ธนาคารกลางยุโรปได้กำหนดขึ้นได้สัมฤทธิ์ผล แม้จะขาดความไม่แน่ใจในช่วงการเปลี่ยนแปลงเข้าสู่ระบบเงินสกุลเดียว ทั้งนี้ได้สามารถรักษาเสถียรภาพด้านราคา ถึงแม้ว่าราคาที่สูงขึ้น ไม่นานมานี้สูงกว่าเป้าหมายเป็นการชั่วคราว เนื่องจากการเพิ่มขึ้นของราคาน้ำมัน 3 เท่าตัว นอกจากนี้ตลาดมีความมั่นใจในธนาคารกลางยุโรป และนโยบายของธนาคารกลางยุโรป โดยสังเกตได้จากอัตราดอกเบี้ยระยะยาวในกลุ่มประเทศยูโรอัตราดอกเบี้ยระยะยาวยังคงอยู่ในระดับเดียวกับหรือต่ำกว่าของสหรัฐอเมริกา

ขอล่าต่อไปอีกว่า ยูโรมีผลกระทบต่อเงือกกว้างขวางออกไปนอกกลุ่มประเทศยูโรตามที่ได้พูดแล้วว่ายูโรเป็นเงินสกุลที่ใหญ่เป็นอันดับ 2 ของโลก ตลาดแลกเปลี่ยนเงินตราสกุล ยูโร/ดอลลาร์ มีขนาดใหญ่ที่สุดในโลก และประมาณร้อยละ 40 ของการออกตราสารหนี้ในต่างประเทศในช่วง 2 ปีที่ผ่านมาอยู่ในรูปของเงินยูโร ฉะนั้นยูโรนับเป็นเงินสกุลระดับนานาชาติแล้ว เป็นที่ 2 รองจากเงินดอลลาร์ สหรัฐ. ซึ่งนักธุรกิจและนักลงทุนทั่วไปจะต้องคำนึงถึงประเด็นนี้

อย่างไรก็ตามการคาดว่ายูโรจะเป็นเงินสกุลที่มีบทบาทในระดับนานาชาติ โดยเฉพาะการคิดเห็นว่ายูโรจะสามารถมีบทบาทเท่าเทียมกับดอลลาร์ สหรัฐ. หรือไม่นั้น เป็นสิ่งที่ไม่มีความหมายเลย ผมจะไม่แสดงความเห็นใดๆในประเด็นนี้ ทั้งนี้ผมมีความเห็นที่สนใจในการใช้เงินสกุลใดนั้นขึ้นอยู่กับพื้นฐานของการดำเนินนโยบาย เพื่อส่งเสริมความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจในประเทศหรือกลุ่มประเทศนั้น ๆ มากกว่า

1/ แปลจาก "The euro: a new currency for Europe" โดย Dr. W.F. Duisenberg, President of the European Central Bank (19 ธันวาคม 2543) สำหรับการอ้างอิงโปรดใช้ฉบับภาษาอังกฤษ